

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
Остапець Ю.О./
« 17 » 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНІ СОЦІАЛЬНІ НЕРІВНОСТІ

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	054 Соціологія
Освітня програма	Соціологія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасні соціальні нерівності» для здобувачів вищої освіти галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки** спеціальності **054 Соціологія** освітньої програми «**Соціологія**».

Розробники: **Варга Наталія Іллівна**, доцент, доктор соціологічних наук, професор кафедри соціології та соціальної роботи

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **соціології та соціальної роботи**

протокол № 13 від «24» травня 2022р.

Завідувач кафедри Шандор Шандор Ф.Ф.

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**

протокол № 8 від «07» червня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич Попадич О.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		
Кількість модулів – 2	1	1
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 2		
Вид підсумкового контролю: іспит	Семестр:	
Форма підсумкового контролю: комп'ютерне тестування	2	1
	Лекції:	
	24 год.	8 год.
	Практичні (семінарські):	
	20 год.	4 год.
	Контрольна робота:	
		2 год.
	Самостійна робота:	
76 год.	108 год.	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни є розуміння соціальних аспектів ринкової економіки, соціального розшарування і класових утворень в сучасному соціумі, появу нових форм нерівностей. формування сучасних професійних знань у сфері досліджень соціальної структури суспільства, навичок використання цих знань в аналізі соціальної структури українського суспільства. Засвоєння змісту дисципліни “Сучасні соціальні нерівності” ґрунтується на базових соціологічних знаннях, отриманих у процесі вивчення загальносоціологічних дисциплін, історії соціології та сучасних тенденцій розвитку суспільства. Важливість цього курсу полягає і в тому, що його теми є “наскрізними”, постійно видозмінюються зважаючи на появу нових передумов до соціальних нерівностей (пандемії, війни, цифрова нерівність).

Завдання: вивчення основних понять, систем і алгоритмів нерівності; набуття практичних навичок розв’язання конкретних задач; сутність нерівності та особливості її прояву в сучасному світі.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен **знати:** сутність соціальної нерівності, його основні концепції; основні категорії соціальної нерівності; характеристику сучасної нерівності; характеристику складових соціальної нерівності; основні прояви соціальної нерівності в Україні; інформаційне забезпечення досліджень соціальної нерівності; напрями впливу на соціальну нерівність **вміти:** розробляти програму соціологічного дослідження соціальної нерівності; розуміти основні стратифікаційні підходи; впроваджувати сутність сучасних соціальних нерівностей; оперувати основними поняттями і категоріями теорій соціальної нерівності для опису історичних подій та сучасних динамічних процесів; виділяти причини і наслідки соціальної нерівності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальних компетентностей:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК-01);
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) (ЗК-03)
- здатність усвідомлювати проблематику рівних можливостей у суспільстві, зокрема у її гендерних, расових, вікових аспектах (ЗК-08).

2) спеціальних компетентностей:

- здатність аналізувати соціальні явища і процеси (СК-01);
- здатність проектувати і виконувати соціологічні дослідження, розробляти й обґрунтовувати їхню методологію (СК-03);
- здатність розробляти та оцінювати соціальні проекти і програми (СК-07);
- здатність розуміти соціальні процеси, тренди, можливості і виклики соціальних змін в Україні та світі та стратегічно планувати вектор їх руху (СК-08);

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни “Сучасні соціальні нерівності” є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми:

ОК1.2.2 Глобальні проблеми сучасності

ОК1.2.5 Врегулювання конфліктів та медіація

4. ОЧІКУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Сучасні соціальні нерівності», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.	ПРН1
Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки.	ПРН2
Розробляти і реалізовувати соціальні та міждисциплінарні проекти з урахуванням соціальних, економічних, правових, екологічних та інших аспектів суспільного життя.	ПРН3
Здійснювати аналіз і синтез, представлення й інтерпретацію числової і нечислової соціологічної інформації.	ПРН10

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Сучасні соціальні нерівності»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Володіти знаннями про сучасні форми соціальної нерівності, її сучасну методологію, загальний зміст і завдання, відмінності між поняттями стратифікація та нерівність; історію розвитку наукових досліджень теорій стратифікації та нерівності; головні закономірності існування і розвитку уявлення про нерівність, бідність; виявляти поширеність новітніх форм нерівності і з'ясовувати їх наслідки для суспільного розвитку; сутність і обумовленість соціальної нерівності; вплив політичної організації, ідеології, релігії суспільства на поширеність нерівності.	ПРН1
Досліджувати нерівності у рівнях матеріального забезпечення за соціально-економічним статусом; аналізувати нерівність за доходами різних вікових груп; давати характеристики основних структурних елементів загального доходу домогосподарств України: оплата праці, доходи від підприємницької та індивідуальної діяльності, доходи від власності, пенсії, пільги та субсидії, грошова допомога від родичів та знайомих, інші надходження; аналізувати особливості доступу до послуг соціальної сфери та соціального захисту для людей різного віку, статі та місця проживання; порівнювати нерівні можливості доступу до системи державної соціальної допомоги; зв'язок між можливістю сільських жителів та міських жителів; проблеми людей з інвалідністю; нерівні можливості громадян без визначеного місця проживання; нерівність доступу до ринку праці та продуктивної зайнятості.	ПРН2
Бути готовим до розробки та реалізації соціальних та міждисциплінарних проектів з урахуванням поширеності різних форм соціальної нерівності; характеризувати зв'язок соціально-економічної відсталості країн з проблемами доступності і нерівності; прикладами проілюструвати можливі шляхи розв'язання питань нерівності та пропонувати проекти їх розв'язання;	ПРН3
Знати сутність основних підходів до вимірювання і дослідження різних форм соціальної нерівності в суспільстві; розуміти проблеми	ПРН10

вимірювання нерівності в міжнародному та національному рівнях; характеризувати джерела інформації для оцінки нерівності на мікрорівні: вибіркові обстеження домогосподарств (населення); можливості моделювання коефіцієнтів Джині і особливості проведення соціологічних досліджень в сфері соціальної стратифікації і нерівності.	
---	--

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- іспит;
- написання есе;
- створення презентації.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступ на практичних (семінарських) заняттях, комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні, створення презентації та написання есе.

Форма модульного контролю: комп'ютерне тестування на платформі MUDL.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний іспит/ комп'ютерне тестування на платформі MUDL.

Змістові модулі можуть оцінюються наступним чином:

Модульна контрольна робота	Оцінка за роботу на практичних заняттях	Індивідуальна робота студента	Всього
40	40	20	100

Семестрова оцінка є результатом середнього арифметичного балів двох змістових модульних контролів (наприклад, студент за результатами першого модульного контролю набрав 80 балів; за результатами другого модульного контролю набрав 90 балів; семестрова оцінка у подібному випадку виставляється так: $(80+90) : 2 = 85$

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	40	100
15	15	15	15		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	40	100
15	15	15	15		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності	Модуль 1	Модуль2
----------------	----------	---------

здобувача вищої освіти	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	4	5	4	5
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	2	10	2	10
Презентація	1	20	1	20
Есе	1	10	1	10
Модульна контрольна робота		40		40
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Мінімальний поріг для допуску до модульної контрольної роботи становить 10 балів. За семестр слухачі здають дві модульні контрольні роботи, кожна з яких складається з 40 тестових запитань із каталогу тестів до даного курсу. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Мінімальний поріг, який потрібно набрати у тестуванні для зарахування модульної контрольної роботи складає 25 балів. Комп'ютерне тестування проходить у визначений час із встановленим часовим обмеженням в 1 годину на платформі MUDL нашого вузу.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Відповідно до «*Положення про порядок та методичку проведення семестрових (курсових) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті*» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) – заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) – заслуговує студент, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту заочної форми навчання, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		диференційована	Недиференційована
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. СОЦІОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО СОЦІАЛЬНОЇ НЕРІВНОСТІ

Сутність, форми та функції соціальної нерівності. Джерела, причини та ознаки соціальної нерівності. Феномену нерівності в сучасному світі. Сучасність як нова форма нерівності. Аналіз сучасних наукових досліджень процесів подальшого розшарування в глобальному і національному контексті (Д. Стигліц, Т. Пікетті, Е. Аткинсон, Б. Міланович). Фактори та інструменти посилення процесів соціальної нерівності.

Тема 2. ТЕОРІЇ СОЦІАЛЬНОЇ НЕРІВНОСТІ І СТРАТИФІКАЦІЇ

Традиції класичного аналізу соціальної нерівності в соціології. Сучасні зарубіжні концепції соціальної стратифікації. Розвиток неомарксистських і неовеберіанських підходів до проблем соціальної нерівності. Неомарксистський підхід про власність і контроль, нові робочі місця. Е. Райт про соціальні класи західного суспільства. Нові підстави соціальної нерівності в виробничій та невиробничій сферах. Концепція соціального класу Дж. Голдторпа. Концепція професійних відмінностей Е. Едвардса. Влада в якості основного виміру нерівності. З. Бауман, У. Бек про неklasові системі соціальних відмінностей в постіндустріальному суспільстві.

Тема 3. ПРИЧИНИ ІНТЕНСИВНОСТІ ТА НАПРЯМКИ НЕРІВНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Множинність нерівності в світі. Види нерівності в різних частинах світу. Обумовленість соціальної нерівності. Вплив політичної організації, ідеології, релігії суспільства на поширеність нерівності.

Тема 4. СОЦІАЛЬНА МОБІЛЬНІСТЬ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Поняття і сутність соціальної мобільності. Сучасні тенденції поширеності соціальної мобільності. Характерні ознаки соціальної мобільності (переміщення, пересування, зміни). Типологія соціальної мобільності. Канали, ліфти і бар'єри соціальної мобільності. Загальна характеристика економічної, політичної, професійної та соціокультурної мобільності. Міграція як вид соціальної мобільності. Особливості процесів соціальної мобільності і міграції в сучасному українському суспільстві (в умовах воєнного стану).

Тема 5. НОВІ ФОРМИ НЕРІВНОСТІ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Соціальна стратифікація інформаційного суспільства. Нові критерії престижу і статусу зайнятих в інформаційній економіці. Стратифікація і сегменти ринку праці. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій і їх вплив на ринок праці. Нова форма нерівності – цифрова нерівність. Цифрова нерівність як глобальний, соціальний і демократичний поділ. Показники і причини цифрової нерівності. Методологія дослідження інформаційної нерівності.

Модуль 2.

Тема 6. СОЦІАЛЬНІ НЕРІВНОСТІ В ОСВІТІ

Соціологічні концепції і підходи щодо проблем освітньої стратифікації, закономірностей процесів соціального розшарування в освітніх системах. Доступність вищої освіти як втілення принципу рівності можливостей. Динаміка освітньої нерівності. Основні параметри, організаційні норми, правила і норми функціонування освітньої системи в сучасних умовах. Реформування освіти як процес зниження нерівності.

Тема 7. ГЕНДЕРНА ТА ВІКОВА СТРАТИФІКАЦІЯ І НЕРІВНІСТЬ

Гендерна, вікова стратифікація як підсистема соціальної стратифікації. Підстави соціальної стратифікації (влада, власність, престиж) та їх гендерний «портрет». Сучасні соціологічні теоретичні та емпіричні дослідження гендерної та вікової стратифікації. Походження і шлюб як канали соціальної мобільності. Гендерна нерівність на ринку праці, в домашньому господарстві, політичному житті. Здоров'я населення у вимірі стратифікації.

Тема 8. ОСНОВНІ ПРОЯВИ НЕРІВНОСТІ В УКРАЇНІ

Нерівності у рівнях матеріального забезпечення за соціально-економічним статусом. Гендерна нерівність на ринку праці: доступ до зайнятості та оплати праці. Соціальні нерівності в сфері довілля й розподіл ризиків стосовно здоров'я. Особливості вимірювання соціально-економічної нерівності за рівнем освіти. Нерівність у стандартах життя населення різних типів населених пунктів. Регіональна диференціація рівня життя населення. Бідність, зубожіння населення в умовах військового конфлікту.

Тема 9. ЕКОНОМІЧНЕ ТА СОЦІОЛОГІЧНЕ ВИМІРЮВАННЯ НЕРІВНОСТІ

Проблеми вимірювання нерівності в міжнародному та національному рівнях. Характеристика джерел інформації для оцінки нерівності на мікрорівні: вибіркові обстеження домогосподарств (населення), переписи населення. Моделювання коефіцієнта Джині. Крива Лоуренса, індекси Джині та Аткинсона. Особливості проведення соціологічних досліджень в сфері соціальної стратифікації і нерівності. Негативні прояви нерівності: виключення, відторгнення, відчуження, ізоляція, ексклюзія.

6.2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	Форма навчання: денна				
		у тому числі				
	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота	
Модуль 1.						
Тема 1. Соціологічний підхід до соціальної нерівності	13	2	2			9
Тема 2. Теорії соціальної нерівності і стратифікації	15	2	3			10
Тема 3. Причини інтенсивності та напрямки нерівності в сучасних умовах	14	2	3			9
Тема 4. Соціальна мобільність у сучасному суспільстві	4	2	2			
Тема 5. Нові форми нерівності в умовах інформатизації суспільства	14	2	2			10
Модульна контрольна робота		2				
Разом за модуль	60	12	10			38
Модуль 2.						
Тема 6. Соціальні нерівності в доступності освіти	15	3	3			9
Тема 7. Гендерна та вікова стратифікація і нерівність	16	3	3			10
Тема 8. Основні прояви нерівності в Україні	14	3	2			9
Тема 9. Економічне та соціологічне вимірювання нерівності	15	3	2			10
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	60	12	10			38
Разом за семестр	120	24	20			76

6.3.Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	Заочна
1.	Глобальні проблеми соціальної нерівності в сучасному суспільстві	1	
2.	Глобальні проблеми бідності	1	
3.	Епоха проблем соціальної нерівності в світовому масштабі	1	
4.	Проблема подолання нерівності, бідності в умовах війни в Україні	2	1
5.	Вплив соціальних трансфертів на нерівність розподілу доходів населення та бідність у країнах з перехідною економікою.	1	
6.	Легітимізація соціальної нерівності як чинник конституювання соціального порядку.	1	1
7.	Багатовимірний аналіз соціальної стратифікації сучасного українського суспільства (регіональний аспект)	2	
8.	Підтримка вразливих категорій населення як напрям подолання соціальної нерівності	1	
9.	Стратегії виживання окремих соціальних груп в умовах поглиблення соціальної нерівності в Україні.	1	1
10.	Інституційні зміни у сфері освіти та їх вплив на соціальну нерівність	1	
11.	Вплив на нерівність через регіональну політику та розвиток місцевого самоврядування	1	
12.	Соціальна нерівність в країнах Східної Європи	2	
13.	Роль культурної нерівності в сучасних суспільствах	1	1
14.	Інформаційне суспільство: нові профілі нерівності	2	
15.	Соціальні нерівності в освіті	2	
	Разом	20	4

6.4.Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	Заочна
1.	Поняття соціального статусу особистості. Види соціальних статусів	2	4
2.	Характеристики основних соціальних підструктур суспільства	2	4
3.	Основні поняття стратифікаційного аналізу. Основні теоретичні моделі стратифікації і нерівності в сучасному суспільстві	2	4
4.	Поняття соціальної спільноти. Види соціальних спільнот.	2	4
5.	Основні теоретичні моделі стратифікації. Сучасні теоретичні підходи до питання соціальної нерівності.	2	4
6.	Суспільний розподіл праці і соціальна нерівність в суспільстві.	2	4
7.	Соціальна диференціація і соціальна стратифікація.	2	4

8.	Основні поняття стратифікаційного аналізу. Відкриті і закриті системи стратифікації.	2	4
9.	Одномірність і багатомірність стратифікації. Основні критерії стратифікаційного розподілу: дохід, багатство, влада, престиж.	2	4
10.	Фактори та механізми стратифікаційного розподілу і соціальної нерівності.	2	4
11.	Типи стратифікаційних систем (фізико-генетична, рабовласницька, кастова, станова, етакратична, соціально-професійна, класова, культурно-символічна, культурно-нормативна) та їх комбінації.	2	4
12.	Раси, етнічні групи, меншини. Сутність і структура міжетнічних відносин.	2	4
13.	Етнічні стереотипи, дискримінація. Характер міжетнічних відносин в Україні.	2	4
14.	Вікове вимірювання статусної нерівності. Вік як показник нерівного доступу до дефіциту соціальних і економічних ресурсів.	2	4
15.	Неузгодженість ролевих стандартів трудової кар'єри і відповідної фази життєвого курсу. Вікова піраміда статусних досягнень.	2	4
16.	Гендерна нерівність. Гендерні ролі і культура. Гендерна самоідентифікація.	2	4
17.	Гендерні ролі в Україні і західних країнах. Ієрархія фізичного простору. Соціально-поселенська структура суспільства.	2	4
18.	Міські та сільські спільноти як об'єкти соціологічного аналізу.	2	4
19.	Соціально-просторова стратифікація міста.	2	3
20.	Соціально-територіальна ієрархія в українському суспільстві	2	3
21.	Поняття середнього класу, його роль у суспільстві	2	3
22.	Особливості становлення середнього класу в українському суспільстві.	2	3
23.	Проблема бідності в сучасному суспільстві. Абсолютна і відносна бідність.	4	3
24.	Поняття "соціального виключення" в сучасній соціології.	4	3
25.	Нові форми соціального розшарування в сучасному українському суспільстві	4	3
26.	Соціальна стратифікація і перспективи громадянського суспільства в Україні.	4	3
27.	Методи соціологічного дослідження соціальної структури суспільства. Обґрунтування методології дослідження.	4	3
28.	Аналіз і презентації результатів міжнародних досліджень щодо поширеності соціальної нерівності в суспільстві.	4	3
29.	Основні напрями подолання нерівності в Україні через розвиток громадянського суспільства.	4	3
30.	Державні соціальні гарантії та система соціальної підтримки. Шляхи вдосконалення системи соціальної	4	3

	підтримки населення. Підвищення якості та доступності послуг соціальної сфери в умовах військового строю.		
	Разом	76	108

6.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання для студента з предмету «Сучасні соціальні нерівності» включає виконання таких завдань:

1. Подати у вигляді схеми або таблиці основні підходи до класифікації соціальної нерівності в сучасному світі.
2. Підготувати інформацію стосовно основних сфер соціальної нерівності за наступним прикладом:

Назва сфери	Автор, Коротка характеристика	Світова, регіональна динаміка
Гендерна нерівність в освіті	Бар'єрами до отримання освіти є бідність, рання шлюбність дівчат, а також гендерне обумовлене насильство.	129 млн. всіх дівчат у світі не мають доступу до отримання освіти. Тільки 49 % з усіх країн мають рівність у здобутті початкової освіти.

3. Скласти словник основних термінів курсу.
4. Підготувати тестові завдання за визначеною самостійно темою курсу.
5. Підготувати анотацію наукової статті стосовно однієї з форм нерівностей людства, вказавши при цьому власне бачення можливих шляхів її подолання.
6. Підготувати презентацію однієї з глобальних проблем людства, вказавши причини виникнення, можливі наслідки та перспективи вирішення.
7. Написати есе за актуальною тематикою курсу. (на власний вибір студента)

Питання для самостійного опрацювання:

Нерівність культурна, символічна нерівність
 Нерівність безпекова
 Нерівність символічна
 Нерівність екологічна
 Нерівність стабільності
 Нерівність доступності

Питання для самостійного опрацювання:

Вплив сімейної солідарності на масштаб і механізми відтворення і посилення соціальної нерівності.
 Зв'язок міжпоколінної солідарності і соціальної нерівності.
 Ресурси батьків в сімейній солідарності на протязі всього життєвого шляху.

Питання для самостійного опрацювання:

Порівняйте рівень гостроти проблем соціальної нерівності в Україні. Через які негативні явища проявляються ці проблеми у вашому регіоні? Що вже робиться і що, на вашу думку, потрібно зробити для подолання цих явищ?

Поясніть, яким чином, за допомогою яких інституцій можна вирішити ці проблеми у вашому регіоні?

Обґрунтуйте свою відповідь.

Викладіть письмово вашу думку про те, чи сприяє вивчення курсу «Сучасні соціальні нерівності» формуванню у вас поглядів та ідей, необхідних для розв'язання не лише глобальних, а й інших регіональних проблем?

Список рекомендованої літератури:

1. Підходи до класового аналізу / за ред. Е.О. Райта; перек. з англ. мов. О. Симончук. Київ.: Інститут соціології НАН України – 2019. – 287 с.
2. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір / за ред. М.О. Шульги. Київ. – 2017. – 198 с.
3. Коваліско, Н. (2018). Економіка і соціологія нерівності: емпіричні свідчення глобальних тенденцій. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. №3 – 2018. – с. 5–22
4. Лібанова Е. М. Нерівність в українському суспільстві: витоки та сучасність // Економіка України. – 2014. – № 3. – С. 4-19. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2014_3_2.
5. Перевесники Незалежності. Силуети покоління у часі та подіях / за ред. Макеєва С., Коваліско Н., Колек. Моног. – Київ., 2022. – 299 с.
6. Макеєв С. Глобальний і локальний діалект нарративу про нерівність. Соціологія: теорія, методи, маркетинг., 2017 – №4 – С. 22–36
7. Ризики в сучасному нестабільному суспільстві: соціальні і культурні виміри / за ред. Л.Г. Скокової. – К.: Інститут Соціології НАН., 2021. – 295 с.
8. Соціологічні нариси політеконома / за ред. Ворона В. – К.: Інститут соціології НАН України, 2021. – 170 с.
9. Малиш Л. Принципи та правила вимірювання структурних нерівностей у соціології : монографія. Київ : ВПЦ НаУКМА, 2019. 370 с.
10. Torres, M. Rebecca, and Lindsey Carte (2016). Migration and development? The gendered costs of migration on Mexico’s rural “left behind”, Geographical Review. 2016. vol. 3, No. 106.
11. Weiss, Daniel, and others (2018). Innovative technologies and social inequalities in health: a scoping review of the literature. PLOS/ONE (3 April).
12. Valletta, Robert G. (2016). Recent flattening in the higher education wage premium: polarization, skill downgrading, or both? Federal Reserve Bank of San Francisco Working Paper, 2016-17.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

В умовах використання формату онлайн-навчання (дистанційного навчання) із застосуванням мережі Google Meet названі засоби, методи та форми визначаються за домовленістю зі здобувачами і в залежності від зручного виду взаємодії, застосовуються з допомогою існуючих функцій групових чатів та відеоконференцій.

Для ефективного засвоєння тематики є можливість демонстрації необхідних матеріалів на робочому столі комп’ютерного технічного засобу під час занять і семінарів. Зокрема, у разі потреби, під час онлайн-заняття можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу тематичну інформацію на робочому столі.

Планування лекційних і семінарських занять, модульних контрольних робіт, звітування за індивідуальну та іншу передбачену програмою роботу зі студентами, а також підсумкова перевірка знань у формі іспиту (заліку) здійснюється заздалегідь за допомогою прив’язки до Google-календаря. Синхронізація запланованих заходів виконується автоматично на всіх зручних для їх проведення пристроях.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Нерівність в Україні: масштаби та можливості впливу / за ред. Е.М. Лібанової. К. : Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, 2012. 404 с.
2. Архипова Є. Інформаційна нерівність як соціальна проблема сьогодення [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/Informatsijna-nerivnist-yak-sotsioloigchna-problema.pdf>
3. Бауман З. Зміни треба прийняти [Електронний ресурс]. Доступно - <http://zbruc.eu/node/12643>
4. Доповідь про світову нерівність 2018 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://wir2018.wid.world/files/download/wir2018-summary-russian.pdf>
5. Коваліско Н., Макеєв С. Економіка і соціологія нерівності: емпіричний вимір глобальних тенденцій // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2018. №3.
6. Коваліско, Н. Економіка і соціологія нерівності: емпіричні свідчення глобальних тенденцій. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2018. №3 С. 5–22
7. Лібанова Е. М. Нерівність в українському суспільстві: витоки та сучасність. 2014. № 3. С. 4-19. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2014_3_2.
8. Макеєв С. Глобальний і локальний діалект наративу про нерівність. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. №4. С. 22–36
9. Малиш Л. Принципи та правила вимірювання структурних нерівностей у соціології : монографія. Київ : ВПЦ НаУКМА, 2019. 370 с.
10. Оксамитна С., Хоменко Л. Освітня нерівність в українському суспільстві: соціальні детермінанти освітніх переходів. Наукові записки НаУКМА. 2017. Том 196. С. 145-149
11. Опалько В. Еволюція поглядів на трактування наукової категорії нерівність та детермінанти її розвитку. Вісник Черкаського університету. 2017. №2. С. 38-49.
12. Сокурянська Л. Г. Молодь у суспільстві нерівних: можливості та ризики самореалізації. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». 2017. Випуск 39. С. 327-331
13. Перевесники Незалежності. Силуети покоління у часі та подіях. Макеєв С., Коваліско Н., Колек. Моног. Київ., 2022. 299 с.
14. Макеєв С. (2017). Глобальний і локальний діалект наративу про нерівність. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. №4 С. 22–36
15. Ризики в сучасному нестабільному суспільстві: соціальні і культурні виміри. К.: Інститут Соціології НАН., 2021. 295 с.
16. Соціологічні нариси політекономв / Ворона В. К.: Інститут соціології НАН України, 2021. 170 с.
17. Соціальні нерівності: сприйняття українським суспільством (заключний звіт) Соціологічна асоціація України Харків-2018 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://sau.in.ua/app/uploads/2019/07/ZVIT_SOCZIALNI-NERIVNOSTI_2018_.pdf
18. Стігліц Дж. Ціна нерівності: як теперішнє поділене суспільство загрожує нашому майбутньому. Київ : Темпора 2017. 583 с.
19. Situation of Older Women in Ukraine: Analytical Report. К.: Ukrainian centre for Social Reforms; United Nations Population Fund, 2017. 176 p.
20. World social report 2020 inequality in a rapidly changing world.

Допоміжна

1. Домаранська, А. Соціокультурний вимір соціальної стратифікації українського суспільства. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – №2. – 2015. – С. 52–69.
2. Долуг'ян, Г. Соціальна нерівність в еволюції людських суспільств. Соціологія: теорія, методи, маркетинг – №2 – 2019. – С.98–120
3. Іващенко, О. Гендерна сегрегація чи гендерна асиметрія на ринку праці: теоретичні засади та емпіричне проявлення. Український соціум – №1. С. 43–63
4. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти. [online]. Київ: Центр Разумкова. Available at: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf [Accessed 05 June 2021].
5. World Inequality Lab. World Inequality Report 2018. Facundo Alvaredo, Lucas Chancel, Thomas Piketty, Emmanuel Saez and Gabriel Zucman (coordinators). Paris: World Inequality Lab. World Meteorological Organization . 2019. p.245
6. WMO Statement on the State of the Global Climate in 2018. Geneva: World Meteorological Organization. Zelinsky, Wilbur. 2019. p. 350
7. The hypothesis of the migration transition. Geographical Review, vol. 61, No. 2 (April), pp. 19-49.
8. Zhang, Dandan, Xin Li and Jinjun Xue Education inequality between rural and urban areas of the People's Republic of China, migrants' children education, and some implications. Asian Development Review, vol. 32, No. 1, 2015. pp. 196-224.

Нормативна та інструктивна:

1. Inequality Matters. Report on the World Social Situation 2013. Sales No. 13.IV.
2. The World's Women 2015: Trends and Statistics. Sales No. E.15.XVII.
3. Report on the World Social Situation 2016: Leaving no one behind – the imperative of inclusive development. Sales No. E.16.IV.1.
4. World Economic and Social Survey 2016: Climate Change Resilience—an Opportunity for Reducing Inequalities. New York: United Nations publication.
5. Promoting Inclusion through Social Protection. Report on the World Social Situation 2018. Sales No. E.17.IV.2.
6. World Economic and Social Survey 2018: Frontier Technologies for Sustainable Development. Sales No. E.18.II.C.1.
7. World Urbanization Prospects: The 2020 Revision, Methodology. Available at <https://population.un.org/wup/publications>. Accessed on 5 November 2020.
8. Сенгупта Арджун, право людини на розвиток, Доповідь незалежного експерта з питань захисту прав людини на розвиток [www.unhchr.ch/Huridocda/Huridoca.nsf/0/78e0cb0e6e6ea624c1256961004f7a98/\\$FILE/G0015327.pdf](http://www.unhchr.ch/Huridocda/Huridoca.nsf/0/78e0cb0e6e6ea624c1256961004f7a98/$FILE/G0015327.pdf)
9. Виконання обіцянки: об'єднання для досягнення Цілей розвитку тисячоліття, 2010 рік, Резолюція Генеральної Асамблеї ООН; www.un.org/en/mdg/summit2010/pdf/outcome_documentN1051260.pdf
10. Євростат http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/income_social_inclusion_living_conditions/data/main_tables

11. Стратегічний документ Європейського молодіжного форуму, 2010 рік, з питань молоді і бідності;
www.endpoverty.eu/IMG/pdf/euf-young-people-poverty-en.pdf
12. Права на житло: Нова постанова Ради Європи, прес-реліз, 5 червня 2008 року, FEANTSA, [www.feantsa.org/files/housing_rights/Instruments_and_mechanisms_relating_to_the_right_to_housing/Collective%20complaints/2008June PR FEANTSAvsFrance.pdf](http://www.feantsa.org/files/housing_rights/Instruments_and_mechanisms_relating_to_the_right_to_housing/Collective%20complaints/2008June_PR_FEANTSAvsFrance.pdf)
13. Боротьба з бідністю, Резолюція 1800 (2011 рік) Парламентської Асамблеї <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta11/ERES1800.htm> <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta11/ERES1800.htm> - P7_33
14. Майбутнє молодіжної політики Ради Європи: Порядок денний 2020, декларація 8—ї конференції міністрів Ради Європи у справах молоді, 2008 рік; [www.coe.int/t/dg4/youth/Source/IG_Coop/Min_Conferences/2008 Kyiv CEMRY Declaration_en.pdf](http://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/IG_Coop/Min_Conferences/2008_Kyiv_CEMRY_Declaration_en.pdf)

**Результати перегляду
Робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20 ___/20 ___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

Протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____ Шандор Ф.Ф.

Робоча програма перезатверджена на 20 ___/20 ___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

Протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____ Шандор Ф.Ф.

Робоча програма перезатверджена на 20 ___/20 ___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

Протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____ Шандор Ф.Ф.

Робоча програма перезатверджена на 20 ___/20 ___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

Протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____ Шандор Ф.Ф.